

Stratejik Yönetim Kavramının Bibliyometrik Olarak İncelenmesi: 2010-2020 Dönemi Tez Çalışmaları

Bibliometric Review of The Concept of Strategic Management: Thesis Studies in the Period 2010-2020

Esra ÇIKMAZ ^{ID} a

^aGaziantep Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, Yönetim Bilimleri Anabilim Dalı, Gaziantep, Türkiye. esra9824@gmail.com

MAKALE BİLGİSİ	ÖZET
Anahtar Kelimeler: Stratejik Yönetim Yönetim Bibliyometrik Analiz	Amaç – Bu çalışma farklı anabilim dallarında, “Stratejik Yönetim” başlığı olarak geçen ve Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından yayınlanmış yüksek lisans ve doktora tezlerinin bibliyometrik analizini gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda çalışmada ilk olarak strateji, yönetim ve stratejik yönetim konularına dair kavramsal çerçeve oluşturulmuş ve ardından tez çalışmaları bibliyometrik bir analizle incelenmiştir.
Gönderilme Tarihi 21 Haziran 2024 Revizyon Tarihi 6 Ekim 2024 Kabul Tarihi 15 Ekim 2024	Yöntem – Çalışma yöntemi olarak, çalışma havuzundaki verilerin derlenmesiyle ortaya çıkan veriler MS Excel programı kullanılarak kaydedilmiştir. Kaydedilen veriler MS Excell programından faydalanılarak, çeşitli değişkenler yönünden bibliyometrik analize tabi tutulmuştur.
Makale Kategorisi: Araştırma Makalesi	Bulgular – “Stratejik Yönetim” anahtar kelimesiyle 2010-2020 yılları arasında gerçekleştirilen tez çalışmalarına ulaşılmış ve çalışmaların yıl ve düzeylerine göre dağılımları, danışman ünvanlarına ve çalışma yöntemlerine göre dağılımları, çalışmaların yayımlandıkları üniversiteler ile anabilim dallarına göre dağılımları incelenmiştir. Yapılan incelemeler sonucunda “Stratejik Yönetim” başlığı altında yapılan çalışmaların en fazla 2019 yılında yoğunlaştığı, anabilim dalı olarak İşletme ve İşletme Yönetimi Anabilim Dallarının ön plana çıktığı, tez danışmanlarının yüksek lisans ve doktora tezlerinde en fazla “Prof. Dr.” ünvanına sahip oldukları ve her iki tez grubunda da tez çalışmalarının yöntemlerinin en fazla nitel olarak tercih edildiği açığa çıkarılmıştır.
	Tartışma – Bulgulardan hareketle çalışma, stratejik yönetim alanındaki literatürün zamanla genişlediğini ve yaygınlaştığını göstermektedir. Özellikle son dönemlerde çalışma konusunun trend bir hale gelmesi bu alanın önemini arz etmektedir. Yapılan benzer çalışmaların nitel yöntemle yapılmış olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, yapılmış çalışmalarda nitel yaklaşımların daha fazla kullanılmasının stratejik yönetim teorisinin derinlemesine anlaşılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.
ARTICLE INFO	ABSTRACT
Keywords: Strategic Management Management Bibliometric Analysis	Purpose - This study aims to carry out a bibliometric analysis of master's and doctoral theses published by the National Thesis Center of the Council of Higher Education, in different departments, with the title "Strategic Management". For this purpose, in the study, firstly, a conceptual framework regarding strategy, management and strategic management issues was created and then the analysis was started.
Received 21 June 2024 Revised 6 October 2024 Accepted 15 October 2024	Design/methodology/approach -As a working method, the data obtained by compiling the data in the study pool was recorded using the MS Excel program. The recorded data were subjected to bibliometric analysis in terms of various variables using the MS Excel program.
Article Classification: Research Article	Finding – With the keyword "Strategic Management", and the distribution of the studies according to years and levels, consultant titles and methods were examined. The universities and departments where the studies were published were also examined. As a result of the examinations, the studies carried out under the title of "Strategic Management" were concentrated the most in 2019, Business and Business Management Departments came to the fore as departments, and thesis advisors mostly used "Prof." in their master's and doctoral theses. Dr. It was revealed that they had the title and that the methods of the thesis studies were mostly preferred in both thesis groups.
	Discussion – Based on the findings, the study shows that the literature in the field of strategic management has expanded and become widespread over time. Especially in recent times, the subject of study has become a trend, which indicates the importance of this field. It was determined that similar studies were conducted with qualitative methods. However, it is thought that greater use of qualitative approaches in the studies will contribute to a deeper understanding of strategic management theory.

Önerilen Atıf/Suggested Citation

Çıkmaç, E. (2024). Stratejik Yönetim Kavramının Bibliyometrik Olarak İncelenmesi: 2010-2020 Dönemi Tez Çalışmaları, İşletme Araştırmaları Dergisi, 16 (4), 2338-2353.

1. GİRİŞ

Stratejik yönetim (SY), bir organizasyonun bulunduğu yer ile olmak istediği yer arasındaki yolu tanımlayan bir dizi çalışma olup, uzun vadeli ve ileriye dönük bir bakış açısına sahiptir. Stratejik yönetimin temel amacı stratejileri oluşturmak, bunları uygulamak ve sonuçlarını izlemektir (Aktaş, 2015). Stratejik yönetimde “Strateji nedir?”, “Neden bir strateji oluşturmalsınız?”, “Strateji ne zaman oluşturulur?”, “Bir strateji oluşturarak ulaşılabilecek hedef nedir?”, “Stratejiler nasıl oluşturulur?”, “Stratejileri kim yaratıyor?” sorularının analiz edilmesi çok önemlidir. Stratejileri oluştururken ne, neden, nasıl, ne zaman, nerede ve kim sorularına uygun yanıtlar bulmak önemlidir. Bu konuların analizi stratejik yönetimin temelini oluşturmaktadır (Iruthayasamy ve Iruthayasamy, 2021). Küreselleşme ve bunun sonucunda rekabetin yoğunlaşması, stratejik yönetimin öneminin her geçen gün artmasına neden olmuştur. Stratejik yönetim ile birlikte önceliklere ve kaynak tahsis sorumluluklarına dayalı olarak belirlenen amaç ve hedefleri ifade edecek şekilde kuruluşların bütçelemesinden işe alım sürecine kadar uzanan geniş bir yelpazede süreçler yönlendirilebilmektedir (Çubukçu, 2019).

Stratejik yönetim nispeten genç bir akademik disiplin olmasına rağmen, çalışmaya dayalı bir alan olarak ortaya çıkışı 1960’ların başlarına kadar uzanmaktadır; özellikle Chandler’in (1962) “Strateji ve Yapı”, Andrews’un (1971) “Kurumsal Strateji Kavramı”, ve Ansoff’un (1965) “Kurumsal Strateji” klasiklerinin yayınlanması ile birlikte alan hakkındaki çalışmaların başladığı söylenebilmektedir. İlerleyen süreçte 1990’lı yıllarda stratejik yönetim kavramı nispeten kısa bir sürede olgunlaşmış bir çalışma alanı olarak dikkat çekmiştir. Fakat 90’lardan itibaren bugünlerdeki süreç değerlendirildiğinde stratejik yönetimin 30 yıldaki gelişimi etkileyicidir. Genel yönetim alanının sınırlı içeriğinden, şirket ve kurumların faaliyetlerini etkileyen olgun bir alana dönüşmüştür. Genellikle belli bir olgunluğa ulaşmış uzmanlıkların gelişim süreçleri ayrı bir çalışma konusu olarak ele alınmıştır (Özgüner ve Özgüner, 2019). SY’nin incelendiği çalışmaların amacı paradigmaya bağlı bilimsel toplulukları ve bu toplulukların ürettiği literatür incelenerek alanın sınırlarını netleştirmek, entelektüel yapısını haritalandırmak ve ulaşılan bilimsel düzeyi değerlendirmektir (Karayaman, 2023). Stratejik yönetimdeki kısa sürede yaşanan bu değişim göz önüne alındığında, işletmelerin değişen rekabet algısı, hayatta kalmak ve rekabet güçlerini artırmak için bilgi, teknoloji ve inovasyonun artan önemi gibi konulara daha fazla önem verdikleri fark edilmektedir. Çünkü bilgi toplumuna geçişle birlikte işletmelerin rakiplerine göre avantaj elde etmelerinin anahtarı olarak bu kavramlar görülmektedir (Doğan ve Demiral, 2008). Bu gelişme nedeniyle stratejik yönetim alanının sistematik olarak analiz edilmesi, tarihsel gelişiminin izlenmesi, güçlü ve zayıf yönlerinin değerlendirilmesi önem taşımaktadır. Ayrıca stratejik yönetim konu edilmiş çalışmaların izini sürmek için alandaki mevcut bilgilerin haritasını çıkaran, mevcut durumu ortaya koyan ve çalışmacılara perspektif sağlayan bibliyometrik çalışmalar bu aşamada beklenen potansiyele sahiptir.

Bu çalışmada, stratejik yönetim alan yazınında “Ulusal Tez Merkezi” veri tabanında 2010-2020 yılları arasında sunulmuş olan 165 yüksek lisans ve doktora tezinin bibliyometrik profilinin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu kapsamda lisansüstü tez çalışmalarının yıllara, anabilim dallarına, danışman ünvanlarına, yapıldıkları üniversitelere ve çalışmada uygulanan yöntemlere göre bibliyometrik özellikleri belirlenmesi hedeflenmiştir. Çalışmanın farklı konular açısından on bir yıllık bir kesit kapsamında incelemesi, stratejik yönetimde hangi konuların ön plana çıktığı ile ilgili büyük resmin görülmesinde katkı sağlayacağı ve gelecekte metinlerin hangi yöne evrileceğini yordayabilme açısından önemli olduğu düşünülmektedir. Çalışma belirlenen amaç doğrultusunda üç bölüme ayrılmıştır. İlk bölümde, stratejik yönetim üzerine kavramsal çerçeveye yer verilmiştir. İkinci bölümde, çalışmanın tasarım ve yöntemine değinilmiş ve üçüncü bölümde ise çalışma bulguları ile sonuçlara yer verilerek çalışmanın sınırlılık ve önerilerine ilişkin değerlendirmeler yapılarak çalışma sonlandırılmıştır.

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

Strateji, bir kişinin, örgütün veya bir topluluğun hedeflere ulaşmak için izlediği uzun vadeli planın ve yaklaşımın belirlenmesi ve uygulanması sürecidir. Strateji, aynı zamanda kaynakların etkili bir şekilde kullanılmasını ve hedeflere ulaşılmasını sağlamayı da amaçlamaktadır. Stratejilerin uygulanması stratejik yönetim sürecinin en kapsamlı aşamalarından biridir. İşletme yapısına, iş kültürüne ve mevcut insan kaynağına en uygun stratejinin seçilmesi ve başarıyla uygulanması, iş hedeflerinin gerçekleştirilmesini ve iş

performansının iyileştirilmesini sağlayan önemli kritik başarı faktörleridir (Ronda-Pupo ve Guerras-Martin, 2012). Belirsizlik ortamında işletmelerin ilerlemek için stratejik bir yaklaşım benimsemesi gerekmektedir. Stratejik yaklaşım ise eylem gerektirmektedir. İyi seçilmiş bir strateji, işletmeler için bir rehber ve pusula görevi görürken aynı zamanda işletmelerin doğru yönde ilerlemesine de yardımcı olmaktadır (Dursun, 2013). İşletmelerin seçtikleri stratejiler, farklı stratejik yaklaşımlara bağlı olarak farklılık gösterebilmektedir (Karaevli, 2008).

İyi uygulanan vasat bir strateji, kötü uygulanan iyi bir stratejiden daha iyidir. Bu nedenle strateji geliştirilip stratejik planların oluşturulmasından sonra önemli olarak uygulama aşaması gelmektedir (Deniz ve Bakkalbaşı, 2014). Süreç içerisinde de stratejinin oluşturulmasının ardından uygulama aşaması gelmektedir. Bu nedenle oluşturulan planın örgüt iklimine uygunluğu son derece önemlidir ve uygulanabilir stratejiler açısından süreçte meydana gelenler ve uygulayıcılar da sürecin önemli paydaşları olmaktadır (Kahveci, 2012). Çünkü planlar ne kadar mükemmel ve kesin olursa olsun, dikkatli ve ustalıkla uygulanamazsa stratejiler başarıyla uygulanamayacaktır (Koç vd., 2018; Vuran ve Afşar, 2016).

Temel strateji uygulama faaliyetleri uygun bir organizasyon oluşturmak, gerekli kaynakları tahsis etmek, stratejileri gerekli politikalarla desteklemek, kaizen uygulamaları, destek sistemleri oluşturmak, ödül ve motivasyon sistemlerini uygulamak, kurum kültürünü geliştirmek, başarı için gerekli liderliği sağlamak ve sonuçları planlamaktır. Stratejik planlarda neyi, ne zaman, nasıl ve kimin yapacağını bilmek gerekmektedir (Markus ve Loebbecke, 2013). Firmaların küresel pazarda yer alabilmesi ve rekabette geri kalmaması için hız, maliyet ve müşteri ilişkileri açısından avantajlara sahip olması gerekmektedir (Donate ve Canales, 2012). Bu bağlamda; temel yetkinlikleri teknolojinin veya dış kaynakların etkin kullanımıyla birleştirmek esastır. Organizasyonların sahip oldukları yetenekler ve uyumluluk, kaynaklar ve bilgiyle rekabet avantajı yaratmanın en önemli ön koşuludur. Kaynaklar ve teknik bilgi, eğer tekrarlanabilirse aktarılabilir veya taklit edilebilir bir niteliğe sahiptir. İşletmeler farklılıklara ve yeniliklere hızlı ve verimli bir şekilde uyum sağlayarak ayakta kalabilirler (Gorynia vd., 2019). Rekabetin acımasız etkilerine her zaman en iyi şekilde karşılık verebilmek için işletmelerin iç yapılarını dış gelişmelere uyum sağlayacak şekilde oluşturmaları gerekmektedir. Bir işletmenin başarılı bir şekilde işleyebilmesi için işletmelerin hedeflerine uygun şekilde faaliyet göstermesinin sağlanması gerekmektedir. Bu hedeflerin uzun vadeli ve her zaman gelişime ve rekabete cevap verecek şekilde yapılandırılması da gereklidir (Taşgıt ve Ergün, 2015).

Başarılı bir stratejinin en önemli özelliklerinden biri şirketi rakiplerinden ayırabilmesi, güçlü yönlerini öne çıkarabilmesi ve zayıf yönlerini gizleyebilmesidir. Bir şirketi farklılaştıracak bir strateji oluşturmanın ilk adımı, şirketin temel özelliklerini doğru bir şekilde belirlemektir (Baykal, 2018). Temel yetkinlikler, bir şirketi diğer işletmelerden ayıran, şirketin vizyonunu gerçekleştirmede önemli rol oynayan, rakipler tarafından kolayca taklit edilemeyen bilgi, beceri ve yeteneklerdir. Doğru iş stratejisi; kuruluşun temel yeterliliğine ve stratejik fırsatlarına dayanır ve bunlardan yararlanır. Strateji birimler, departmanlar, fonksiyonlar ve bireyler arasındaki bağlantı ve bağlantıların sinerjisini yaratır. Stratejiler bir kuruluşta farklı düzeylerde bulunur ve kapsamlarına göre sınıflandırılır (Casadesus-Masanell ve Ricart, 2010). İşletmeler için iş stratejileri, iş organizasyonu ve kaynakların iş birimleri arasında tahsisi ile ilgilenen stratejilerdir. Kurumsal stratejiler organizasyonun en üst düzeylerinde formüle edilir ve uzun vadeli bir ufku kapsar (Al-Debei ve Avison, 2010). İş birimi stratejileri, belirli bir işte nasıl rekabet edebileceklerine odaklanır. İş stratejisinin kapsamı kurumsal stratejiden daha dardır ve genellikle tek bir iş birimine uygulanır. Stratejinin ikinci düzeyinde bu stratejiler operasyonel düzeydedir. Operasyonel stratejilerin kapsamı iş stratejilerinden daha dardır. Operasyonel stratejiler, bir işletmenin üretim, finans, pazarlama ve personel gibi çeşitli operasyonel alanlarının performansı ile ilgilidir. Genellikle operasyonel stratejilerin bir yıl veya daha kısa bir zaman çerçevesi vardır. Aynı zamanda işletmelerde kullanılan strateji türlerinin aşağıdaki ana başlıklar altında sıralanması mümkündür (Şahin vd., 2009);

- İşletme stratejileri,
- Rekabet stratejileri,
- Büyüme ve gelişmeye ilişkin stratejiler,
- Stratejik olarak tasarruf için yapılan stratejiler,

- Yeni strateji çeşitleri.

İşletmeler stratejilerini mümkün olduğunca etkili bir şekilde yürütmek için en kritik faaliyetlere odaklanmalıdır. Bunun için işletmelerin, faaliyetlerinin bir kısmının değer zincirinde yer almasını sağlayan organizasyon yapılarını yeniden yapılandırması gerekmektedir. Bu aşamada işletmelerde seçilen ve uygulanan stratejik araçlar önemli bir fırsat sunmaktadır. Türkiye’de birçok şirket incelendiğinde, kendi işletmelerine dair en önemli ve başarılı olanlar da dahil olmak üzere uygulanan strateji türleri ve uygulama örneklerinin paylaşıldığı görülmektedir. Bu sayede küçük işletmeler de kendilerine uygun stratejilerin tercih edilmesinde bir yol gösterici bulabilmektedirler (Doğan, 2017).

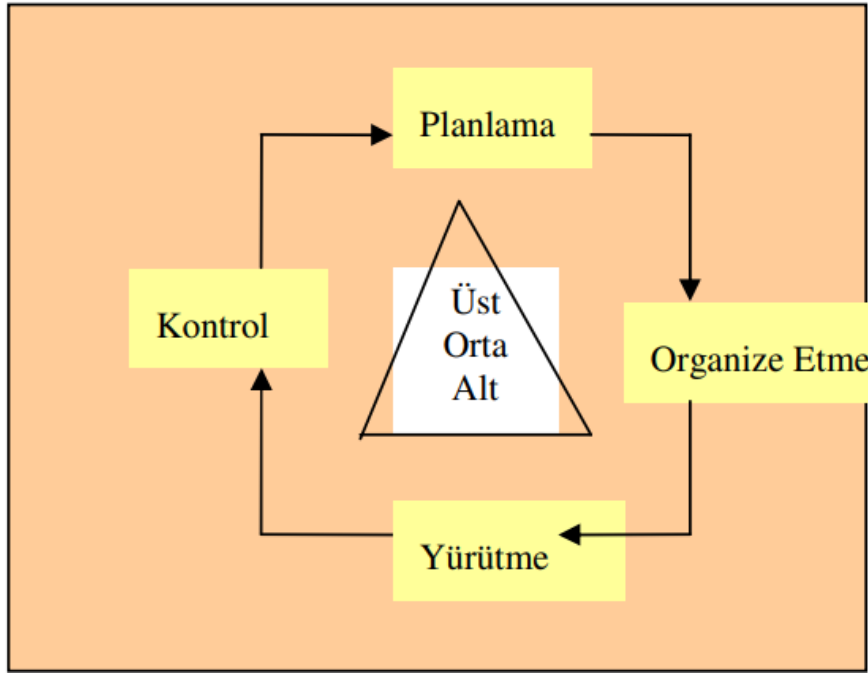
Stratejik yönetime ilişkin literatür taraması sonucunda, stratejilerin sınıflandırılması ve uygulanan strateji türleri ortaya çıkarılmıştır. İşletmelerde planlanan ve fiili stratejiler arasındaki fark en az düzeyde olmalıdır. Seçilen strateji türlerinin başarısı için strateji ile iş yapısı arasındaki uyum önemlidir (Peker vd., 2016). Literatürde kabul gören Miles ve Snow’un (1978) yaptığı sınıflandırmaya göre strateji tipolojileri; öncüler, analistler, savunucular ve tepkiciler olarak sınıflandırılırlar. Bu sınıflandırma genel olarak kabul görmektedir ve bugünlerde de kullanılmaktadır. Ayrıca işletmelerde uygulanan stratejiler, stratejik yönetim alanında da önemini korumakta ve önemli bir tartışma konusu olmaya devam etmektedir (Güçlü, 2013). Bu konularda daha çözüm amaçlı çalışmaların yapılacağı düşünülmektedir. Firmalara strateji seçiminde yol gösterecek, mevcut durumu yansıtacak ve geleceğe yönelik tahminler oluşturacak bu alanı destekleyen uygulama odaklı çalışmalar artırılmalıdır.

Liderlik düşüncesi insanlık tarihi kadar eskidir. Richard Daft, liderliğin geçmişinin M.Ö. 3000’e kadar uzandığını bildirmektedir (Daft, 2014). İlkel zamanlarda yönetim düşüncesi tamamen sezgiye, deneyime, deneme yanılmaya dayanıyordu. Hatta o dönemde yönetsel düşüncenin tamamen felsefi olduğu bile söylenebilmektedir. Ayrıca tarihsel bir perspektiften bakıldığında, liderlik fikrinin genellikle Sümerlerden kaynaklandığı düşünülmektedir (Karcıoğlu ve Binboğa, 2011). Yönetim alanındaki en büyük hareket, bilimsel yönetim dönemi hareketidir. Tarih sahnesinde meydana gelen teknik gelişmelerin (tekerleğin icadı, bronz ve demir aletlerin yapımı gibi) bilimsel yönetim hareketinin de önünü açtığı düşünülmektedir. İlerleyen süreçte 18. yüzyılın ikinci yarısında İngiltere’de başlayan Sanayi Devrimi, yönetim düşüncesinin gelişiminde belki de en önemli dönüm noktasıdır ve dünyayı sonsuza dek değiştirmiştir. Bilimsel yönetim yaklaşımlarını il olarak ortaya çıkaran kişi Frederick Taylor’dur (Wheelen vd., 2017). Bir makinist olan Taylor, ülkesindeki fabrikaların kötü yönetim nedeniyle önemli miktarda atık ürettiğini keşfetmiştir. Yönetimin bilimsel ilkelere dayanması gerektiğini savunan Taylor, üretim verimliliğinin artırılmasının da asıl kaygısı olduğunu vurgulamıştır. Taylor’a ek olarak Henry Gantt, Frank B. ve Lillian M. Gilbreth ayrıca yaklaşımın geliştirilmesine önemli katkılarda bulunan çalışmacılardır. Henry Gantt, Gantt şemasına ek olarak performansa dayalı ödeme planları geliştirerek yönetime katkıda bulunmuştur. Modern yönetimin babası olarak tanımlanan Henry Fayol, yönetime süreç yaklaşımını getirmiştir. Planlama, organize etme, uygulama, koordine etme ve denetlemenin yönetim faaliyetleri olduğunu belirtmiştir. Fayol’un yanı sıra Mary Parker Follett ve Chester I. Barnard ayrıca yaklaşımın gelişimini de büyük ölçüde etkilemiştir (Min, 2015).

Yönetimin birçok tanımı bulunmaktadır. Ancak her tanımın kendine göre eksiklikleri vardır. Örneğin; “Liderlik, bir grup insanı belirli hedeflere yönlendirme ve aralarında iş birliği ve koordinasyonu sağlama çabalarının toplamıdır” gibi bir ifade veya “liderlik, diğer insanlar aracılığıyla çalışma ve belirlenen hedeflere ulaşma süreçlerinden oluşur” gibi bir ifade, liderliği sadece insani bir süreç olarak açıklayabilmektedir (Taş ve Kaşar, 2019). Ancak yönetimin belirli hedeflere yalnızca insanlar aracılığıyla ulaşması mümkün değildir. Yönetim, amaçlarına uygun olarak mevcut tüm kaynakları ve insanları etkin ve verimli bir şekilde yönetmelidir. Yani insanlarla çok iyi iletişim kurmasını bilen, çalışanlarına sözünü dinletebilen ve emirlere uymasını sağlayabilen bir yönetici, parayı akılcıca ve verimli bir şekilde harcamıyor olabilir (Turan ve Bayyurt, 2013). Bu bağlamda yönetim, amaç ve hedeflere ulaşmak için insan faktörünün doğru yönlendirilmesi ve tüm şirket kaynaklarının etkin kullanılması olarak tanımlanmaktadır. Yönetim bir sorumluluk olarak değerlendirilirken liderlik bir disiplindir. Örgütlerde her liderlik başarısı liderin başarısı, her başarısızlık ise liderin başarısızlığı olarak görülmektedir (Aktaş, 2015). Liderliğin iyi ya da kötü olması liderlerin vizyonuna ve kararlılığına bağlıdır. Ancak liderin bir zanaatkar olması gerekmektedir. Bir yöneticinin ilk görevi ister mal

ve hizmet ister hasta bakımı olsun, kuruluşunun misyon ve amacını yerine getirmektir. Ama bu yeterli değildir. Ayrıca liderlerin içinde bulundukları toplumun türünü de düşünmeleri, sosyal sorumluluk almaları ve kendi kurumlarını yönetmenin yanı sıra topluma örnek olmaları da gerekmektedir. Yönetim bir bütündür ve belirli görevlerin kolektif ve sistematik bir şekilde yerine getirilmesiyle gerçekleştirilmektedir (Sutherland, 2017). Öncelikle işin yakın ve uzak geleceğine yönelik proje, plan, program ve fizibilite çalışmaları hazırlanmalıdır. Öte yandan bir organizasyon yapısı oluşturulmakta, yetki ve sorumluluklar belirlenmekte, iş bölümü yapılmaktadır. Organizasyon içerisinde yetkili işçilere bu iskelet yapısını organizmaya dönüştürme görevi verilmektedir ve ardından uygulamaya geçilmektedir. Bu noktada icra süreci başlar. Kontrol fonksiyonu sayesinde uygulamanın planlara uygun çalışıp çalışmadığı da anlaşılmaktadır. Bu bağlamda yönetici ve yönetim işlevlerinin son derece önemli olduğu görülmektedir. Şekil 1’de yönetici kademeleri ile bu işlevler şematize edilmiştir. Bu bağlamda yönetim süreci aşağıdaki aşamalardan oluşmaktadır (Bobryhev vd., 2015; Ertuğrul, 2008; Ünal ve Kılınç, 2020):

- Planlama,
- Örgütlenme,
- Yönelme,
- Koordinasyon,
- Kontrol.

Şekil 1. Yöneticiler ve Yönetim İşlevleri (Ülgen ve Mirze, 2004)

Şekil 1 incelendiğinde; klasik ya da genel anlamda yönetim kavramının bakış açısı görülmektedir. Ancak 20. yüzyılın ilk yarısından itibaren, faaliyet gösteren organizasyon sayısının artması ile rekabet ortamının kızışması ile yönetim kavramı başka bir kavram olan strateji ile birlikte ele alınmaya başlanmış ve daha sonraki yıllarda bu iki kavram birleşerek stratejik yönetim paydasında birleştirilerek yeni bir kavramı oluşturmuştur. Bu nedenle aşağıda bu çalışmanın da konusu olan stratejik yönetim kavramı incelenmiştir.

Yönetim ve strateji alanında önemli çalışmaları bulunan Bryson ve Boal'ın (1983) tanımına göre stratejik yönetim, bir organizasyonun neler yaptığını, varoluş nedenlerini ve organizasyonun gelecekte ulaşmak istediği hedefleri ortaya koyan bir yönetim tekniğidir.

Stratejik yönetim, örgütsel hedeflere ulaşılmasını sağlayacak operasyonel kararların formüle edilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesi sanatı ve bilimi olarak tanımlanabilir. Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere

stratejik yönetim, organizasyonel başarıya ulaşmak için yönetim, pazarlama, finans, üretim, çalışma ve geliştirme ve bilgi sistemlerinin entegrasyonuna odaklanmaktadır (Peker ve Boyraz, 2017). Ayrıca stratejik yönetim, örgütün amaç ve hedeflerinin tanımlanması, örgüt ile çevre arasındaki ilişkinin açıklığa kavuşturulması, bu amaçlara ulaşmak için gerekli faaliyetlerin baştan düzenlenmesi ve gerekli kaynakların tahsis edilmesi ilkesine dayanmaktadır (Durmaz ve Düşün, 2016). Stratejik yönetimin işletmelere uzun vadede etkili bir yol çizdikleri belirlenmiştir. Betimleyici ve kuralcı yönetim metinlerinde stratejik yönetim, birçok olayın birbirini takip ettiği ve birbirini beslediği bir döngü olarak karşımıza çıkmaktadır. Stratejik yönetim süreci genellikle beş aşamada toplanmaktadır. Bu aşamalar şu şekilde sıralanmaktadır (Güner, 2008):

- Kuruluşun yönü (Miyon ve hedefler)
- Çevresel analiz
- Strateji oluşturma
- Strateji uygulaması
- Strateji değerlendirmesi.

Stratejik yönetim modelinde ilk adım, üst düzey yöneticilerin kurumun mevcut misyonu ve hedefleri ile ilgili olarak kendi konumlarını değerlendirmeleridir. Misyon beyanı kuruluşun değerlerini açıklamaktadır. Aynı zamanda organizasyonun büyümesini ve üst yönetimin yönünü de göstermektedir. Burada amaç, örgütün ulaşmaya çalıştığı, arzu edilen gelecek durumudur (Peker ve Boyraz, 2017).

Stratejik yönetim yaklaşımı, kısa vadeli, rutin işlerle uğraşan bir şirketten ziyade, bir şirketin uzun vadeli sürdürülebilir bir şekilde faaliyet göstermesini ve sürdürülebilir rekabet avantajı yaratmasını ve işletmeye ortalamanın üzerinde katkı yapmasını sağlayan çalışmalarla ilgilidir. Modernist düşünce açısından stratejik yönetim, şirketin uzun vadede faaliyetlerini sürdürebilmesi ve rekabet avantajı yaratabilmesi ve dolayısıyla ortalamanın üzerinde katkı sağlayabilmesi için üretime dayalı kaynakların etkin ve uygun şekilde kullanılması olarak ifade edilmektedir (Bilgiç, 2013; Kaplan, 2020). Stratejik yönetim alanındaki çalışmaların kapsamı kaçınılmaz olarak çok çeşitli sektörlere özgüdür. Bu durum, çalışmaların sadece sektöre ve yöneticilere yönelik öneriler içeren retoriğe indirgendiği yönündeki eleştirilere yol açmaktadır. Stratejik yönetim alanındaki çalışmalar yöneticilere ve sektöre yönelik öneriler içermeli mi? Bu tür öneriler kabul edilirse ne olmalıdır? Bir çalışma hedefi yalnızca pazar için bilgi üretmek amacıyla oluşturulabilir mi? Öte yandan, yalnızca yönetim olgusunu açıklamayı amaçlayan teorik çalışmalar, bunun gerçek iş dünyasından bir kopuş olup olmadığı gibi temel sorulara yanıt ararsa, araştırılan makalelerde sunulan öneriler sunulurken gelecek çalışmalarda ontolojik tartışma ilerletilebilir.

Stratejik yönetimin işletmelerdeki en büyük rolü geleceğe dair kararların alınmasında daha doğru sonuçlar alınmasıdır. Stratejik yönetim kavramının daha iyi anlaşılabilmesi için yapılması gereken özelliklerinin bilinmesidir (Çubukçu, 2018). Stratejik yönetim özellikleri aşağıdaki gibi sıralanabilmektedir;

- Stratejik yönetimin amacı kuruluşun gelecekteki performansını iyileştirmek, karlılığını ve verimliliğini arttırmak ve geleceğe yönelik bir vizyon oluşturmaktır. Bir kuruluşta bir vizyon tanımlandıktan sonra, bu vizyona ulaşmak için misyonu belirlenmektedir. Tüm çalışanların kurumun vizyon ve misyonunu kabul etmesi ve bunları ortak değerler olarak kabul etmesi çok önemlidir. Kuruluşun başarısı için vizyon ve misyonun tanımlanması yeterli değildir ve bu nedenle hedefe ulaşmak için stratejiler ve eylem planları hazırlanmalıdır (Çelik ve Aytar, 2019).
- Stratejik yönetim, organizasyonel sorunların en etkin şekilde belirlenmesine ve çözülmesine yardımcı olur. Toplam kalite yönetimi teknikleri bu bağlamda yaygın olarak kullanılmaktadır (Özer ve Bozkurt, 2017).
- Stratejik yönetim, kuruluşun dış ve iç ortamını değerlendirmek için kullanılabilecek bir yönetim tekniğidir çünkü SY, organizasyonun iç yapısının güçlü ve zayıf yönlerini analiz etmeye olanak sağlamaktadır. Stratejik yönetim aynı zamanda kuruluşun diğer kuruluşlara göre konumunun belirlenmesine de olanak sağlamaktadır. Organizasyon dışındaki fırsatlar ve tehditler tespit etmeye çalışarak organizasyonun başarısını artıracak stratejiler oluşturulmaya çalışılmaktadır. Özetle, stratejik yönetimin örgütün

kaynaklarını, güçlü ve zayıf yönlerini, ayrıca dış çevrenin fırsat ve tehditlerini tanımlayıp analiz ettiği ifade edilebilmektedir (Berzins, 2012).

- Stratejik yönetim, kuruluşun gelecekteki faaliyetlerinin planlanmasını, organize edilmesini, koordine edilmesini, uygulanmasını ve yönlendirilmesini mümkün kılmaktadır (Peker ve Boyraz, 2017).
- Stratejik yönetim, stratejileri oluşturmak ve seçmek için rekabet ve portföy analizlerini kullanmaktadır. Portföy analizleri stratejilerin seçiminde kullanılan tekniklerdir. Portföy analizinin amacı, kuruluşun piyasada kalma veya piyasadan çekilme, diğer işletmelerle birleşme vb. konularda daha rasyonel kararlar almasıdır (Ergin ve Elmacı, 2015).
- Stratejik yönetim esas olarak üst yönetimi ilgilendiren bir konudur. Üst yönetim tarafından oluşturulan stratejik planlama, alt düzey stratejistler tarafından uygulanmakta ve izlenmektedir. Stratejik yönetimin başarılı olabilmesi için stratejik yönetim sürecine katılacak yöneticilerin, uzmanların ve danışmanların belirlenmesi önemlidir (Gans ve Ryall, 2017).
- Stratejik yönetim “stratejik düşünmeye” yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda en doğru strateji ve taktikler belirlenerek uygulanmaya çalışılmaktadır (Aytar, 2019).

Özetle stratejik yönetim; kürek çekmek değil dümen tutmaktır. Dümenin stratejik bir şekilde planlanarak tutulması da stratejik yönetimin bir parçasını oluşturmaktadır. Bu parça organizasyonun ekip çalışması yoluyla hedeflerine ulaşma yeteneğini vurgulamaktadır. Üst yönetimin geniş katılımıyla stratejiler belirlenmekte ve şirket için en uygun karar alma teknikleri seçilmektedir (Thomas vd., 2013).

3. YÖNTEM

Bu bölümde, çalışmanın evreni ve örneklemini, veri toplama aracı ile verilerin analizine yönelik bilgiler bulunmaktadır.

3.1 Evren ve Örneklem

Bu çalışma Yüksek Öğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi tarafından yayınlanmış yüksek lisans ve doktora tezlerinin bibliyometrik analizini gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır. Bu amaç doğrultusunda çalışmanın evrenini, “Ulusal Tez Merkezi”nde yayınlanmış olan stratejik yönetim alanındaki yüksek lisans tezleri ile doktora tezleri oluşturmaktadır, çalışmanın örneklemini 2010-2020 yılları arasındaki 165 adet tez çalışması oluşturmaktadır. Çalışmanın bilgileri içerik analizi yöntemiyle temalaştırılarak derlenmiştir. Bu çalışmada örneklem grubu seçilmeyerek tam sayım yapılarak evrenin tamamına ulaşılmıştır.

3.2. Veri Toplama Aracı

Çalışmada “Stratejik Yönetim” anahtar kelimesiyle 2010-2020 yılları arasında gerçekleştirilen tez çalışmalarına ilişkin bibliyometrik bir analiz yapılmıştır. Bibliyometrik analiz, bilimin ışığında verilerin detaylı olarak araştırılması ve analizleri için kullanılan, bilimsel yayınların nicel verilerini inceleyen/analiz eden yaygın bir yöntemdir. Bu yöntem, son yıllarda yaygın bir şekilde kullanılmakta ve çalışılan konu hakkında bilimsel verilerin belirlenmesinde önemli bir araç olarak görülmektedir (Donthu vd., 2021). Bu bağlamda “Stratejik Yönetim” konusunun gerek Türkiye’de gerekse de dünyada gelişen bir konu olduğu düşünüldüğünde, çalışmadan elde edilen sonuçların çalışmacılara kendi bakış açılarını yerel ve küresel bağlama aktaran ve tarihsel gelişimin izini sürerek geçmiş ile gelecek arasında bir köprü kurmaya yardımcı olan çalışmalar hakkında detaylı bilgi sağlaması olasıdır. Bu amaç doğrultusunda, “Stratejik Yönetim” anahtar kelimesiyle 2010-2020 yılları arasında gerçekleştirilen tez çalışmalarına ulaşılmış ve çalışmaların yıl ve düzeylerine göre dağılımları, danışman ünvanlarına ve çalışma yöntemlerine göre dağılımları, çalışmaların yayımlandıkları üniversiteler ile anabilim dallarına göre dağılımları incelenmiştir. Veri kaynağı olarak son yıllardaki on yıllık bir süreç seçilmiştir. Bu sürecin seçilmesinde bibliyometrik çalışmaların son yıllardaki hızla yükselişi ve stratejik yönetim alanındaki tez konularının seçilmesinde önemli bir faktör olacağı düşünülmektedir.

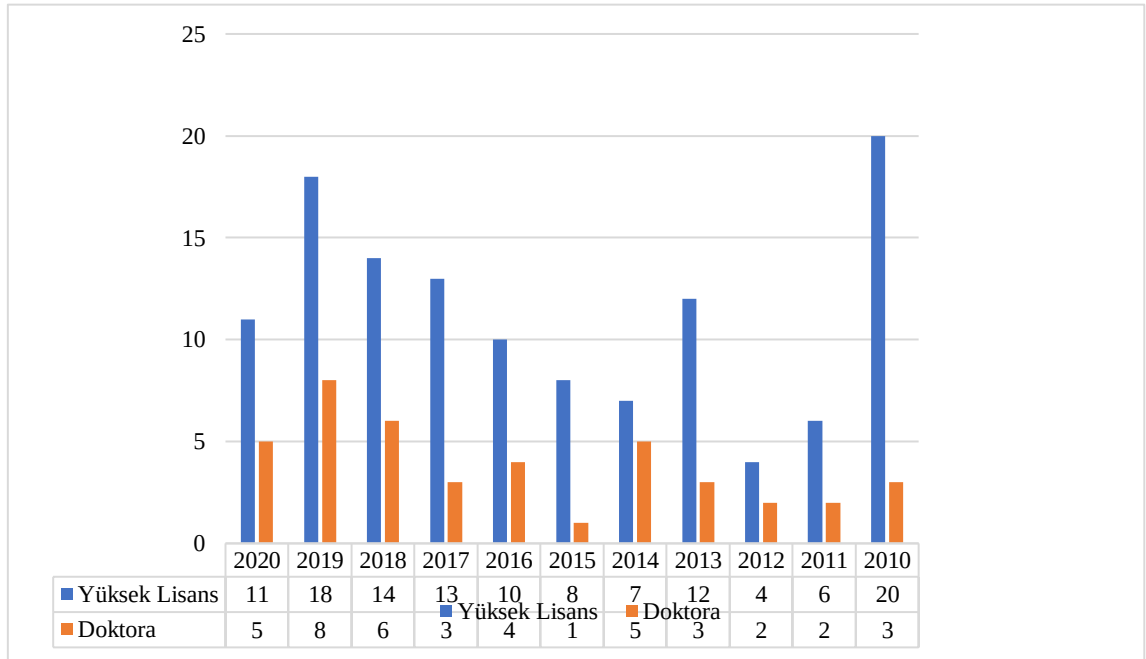
3.3. Verilerin Analizi

Çalışma havuzundaki verilerin derlenmesiyle ortaya çıkan veriler MS Excel programı kullanılarak kaydedilmiştir. Kaydedilen veriler MS Excell programından faydalanılarak, çeşitli değişkenler yönünden bibliyometrik analize tabi tutulmuştur. Bu kapsamda lisansüstü tez çalışmalarının yıllara, anabilim dallarına,

danışman ünvanlarına, yaptıkları üniversitelere ve çalışmada uygulanan yönteme göre bibliyometrik özellikleri belirlenmiştir. Stratejik Yönetim (SY)'nin konusunun seçilme sebebi özellikle işletme, kamu yönetimi gibi sosyal bilimler alanlarında oldukça önemli olması ve her yıl mutlaka konu üzerinde tez çalışması yapılmasıdır. Bu nedenle konu üzerinde birçok araştırmacının hazırladığı tez çalışmaları derli toplu bir şekilde okuyucuya sunulurken gelecek araştırmalar için fikir oluşturması sağlanabilecektir.

4. BULGULAR VE DEĞERLENDİRME

Bu çalışmada 2010-2020 döneminde Türkiye’de “Stratejik Yönetim” konu başlığında yapılmış yüksek lisans ve doktora çalışmalarının bibliyometrik analizi kapsamında “Ulusal Tez Merkezi” üzerinde yapılan incelemede toplamda 165 çalışmaya ulaşılmıştır ve bu çalışmaların 123’ü yüksek lisans, 42’si doktora düzeyindedir. Bu çalışmaların yıllara göre dağılımları Grafik 1’de paylaşılmıştır.

Grafik 1. Lisansüstü Tez Çalışmalarının Yıllara Göre Dağılımı

Grafik 1 incelendiğinde, “Stratejik Yönetim” başlığında en fazla 2019 yılında tez çalışmasının olduğu görülmektedir. Çalışmada, 2009 yılı incelemeye dahil edilmemiş olsa da 2019 yılında “Stratejik Yönetim” alanında diğer yıllara kıyasla daha fazla çalışmanın yapıldığını söylemek mümkündür.

“Stratejik Yönetim” konusunda yapılan tezlerin bibliyometrik analizi gerçekleştirilen benzer bir çalışmada, 2000-2020 yılları arasında 2009 ve 2019 yıllarında çalışma sayılarının pik yaptığı belirlenmiştir. (Pirhan ve Demirtaş, 2021). Dolayısıyla, yaklaşık olarak 2010 ile 2020 yılları arasında sözkonusu konunun ivme kazandığı söylenebilir.

Tablo 1’de 2010-2020 yılları arasında yapılmış yüksek lisans ve doktora tez çalışmalarının anabilim dalına göre dağılımları gösterilmiştir.

Tablo 1. 2010-2020 Yılları Arasında Yapılmış Yüksek Lisans ve Doktora Tez Çalışmalarının Anabilim Dalına Göre Dağılımı

Anabilim Dalı	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
İşletme	12	7	4	7	6	4	8	9	12	16	7
Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik	1	-	-	-	-	-	1	-	1	1	1
Endüstri Mühendisliği	3	-	-	1	1	1	-	-	-	1	-
Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi	-	-	-	-	-	-	-	1	1	-	-
Kamu Yönetimi	3	1	1	-	-	-	-	-	1	-	1
Kamu Hukuku	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
İşletme Mühendisliği	1	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1
İşletme Yönetimi	1	-	1	2	2	2	1	3	1	-	1
Strateji Bilimi	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Maliye	-	1	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Kentsel Yönetim	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Şehir ve Bölge Planlama	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Eğitim Yönetimi ve Denetimi	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Turizm İşletmeciliği Eğitimi	-	-	-	-	1	-	-	-	1	1	-
Eğitim Bilimleri	-	-	-	-	1	-	1	1	-	1	-
Bankacılık	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
Halkla İlişkiler ve Tanıtım	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	1
Beden Eğitimi ve Spor	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-
Sağlık Kurumları Yönetimi	-	-	-	-	-	1	-	-	2	2	2
Yerel Yönetimler	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
Deniz Ulaştırma Mühendisliği	-	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-
İnşaat Mühendisliği	-	-	-	-	-	-	1	-	-	1	-
Muhasebe	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	-
Uluslararası Ticaret	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
İktisat	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Sağlık Kurumları İşletmeciliği	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-
Bilgi ve Belge Yönetimi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Sivil Havacılık Yönetimi	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Güvenlik Stratejileri ve Yönetimi	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-
Toplam	23	7	5	15	12	9	14	16	20	26	16

Tablo 1 incelendiğinde, 2010-2020 yılları arasında yayımlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin en fazla “İşletme Anabilim Dalı”nda yayınlandığı belirlenmiştir. İkinci olarak ise “İşletme Yönetimi Anabilim Dalı”nda Stratejik Yönetim başlığı altında tezlerin yayınlandığı belirlenmiştir. İncelenen toplam 165 tezin 92’si (%55,75) “İşletme Anabilim Dalı”nda yayınlanmıştır. Bu sonuç da her yıl “Stratejik Yönetim” başlığı altında incelenen tezlerin yaklaşık olarak yarısından fazlasının “İşletme Anabilim Dalı”nda yayınlandığını göstermektedir. Literatürde yer alan diğer bibliyometrik çalışmalar incelendiğinde Stratejik Yönetim konulu çalışmaların incelendiği pek çok çalışmaya rastlanmaktadır. Darıcı (2021), çalışmasında 1999-2020 yılları arasında Stratejik Yönetim konulu çalışmalardan yalnızca Kamu Yönetimi Anabilim Dalı’nda yayınlanan tez çalışmalarını incelemiştir. 1999-2020 aralığında toplam 21 yıllık süreçte bu konuda Kamu Yönetimi Anabilim Dalı’nda toplamda 41 tez çalışmasının yayınlandığı bildirilmiştir. Bu çalışmalardan 7’sinin 2010-2020 aralığında yayımlanmış olduğu çalışmamızca belirlenmiştir.

Tablo 2’de, 2010-2020 yılları arasında yapılmış yüksek lisans ve doktora tez çalışmalarının danışman unvanlarına göre dağılımları gösterilmiştir.

Tablo 2. 2010-2020 Yılları Arasında Yapılmış Yüksek Lisans ve Doktora Tez Çalışmalarının Danışman Unvanlarına Göre Dağılımı

Unvanlar	Yüksek Lisans	Doktora
Prof. Dr.	48	29
Doç. Dr.	24	8
Dr. Öğr. Üyesi	50	6
Toplam	122	43

Tablo 2 incelendiğinde, yüksek lisans tezlerinin %39,34'ünün "Prof. Dr.", %19,67'sinin "Doç. Dr.", %40,98'inin danışmanının "Dr. Öğr. Üyesi" unvanına sahip olduğu; doktora tezlerinin ise %67,44'ünün "Prof. Dr.", %18,60'ının "Doç. Dr." ve son olarak %13,95'inin "Dr. Öğr. Üyesi" unvanına sahip olduğu belirlenmiştir. Toplam 165 tezde danışmanların %46,66 oranı ile en fazla "Prof. Dr." unvanına sahip oldukları belirlenmiştir.

Tablo 3'te, 2010-2020 Yılları Arasında Yapılmış Yüksek Lisans ve Doktora Tez Çalışmalarının Yapıldığı Üniversitelere göre dağılımları gösterilmiştir.

Tablo 3. 2010-2020 Yılları Arasında Yapılmış Yüksek Lisans ve Doktora Tez Çalışmalarının Yapıldığı Üniversiteler

Yüksek Lisans	Doktora
Adnan Menderes Üniversitesi	Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Akdeniz Üniversitesi	Atatürk Üniversitesi
Aksaray Üniversitesi	Beykent Üniversitesi
Anadolu Üniversitesi	Erciyes Üniversitesi
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Gazi Üniversitesi
Ankara Üniversitesi,	Gaziosmanpaşa Üniversitesi
Işık Üniversitesi	Işık Üniversitesi
Atatürk Üniversitesi	İstanbul Aydın Üniversitesi
Atılım Üniversitesi	İstanbul Gedik Üniversitesi
Bahçeşehir Üniversitesi	İstanbul Teknik Üniversitesi
Balıkesir Üniversitesi	İstanbul Üniversitesi
Beykent Üniversitesi	Karabük Üniversitesi
Bingöl Üniversitesi	Kocaeli Üniversitesi
Cumhuriyet Üniversitesi	Manisa Celal Bayar Üniversitesi
Çağ Üniversitesi	Marmara Üniversitesi
Dokuz Eylül Üniversitesi	Nişantaşı Üniversitesi
Dumlupınar Üniversitesi	Okan Üniversitesi
Eskişehir Teknik Üniversitesi	Polis Akademisi
Fırat Üniversitesi	Süleyman Demirel Üniversitesi
Gazi Üniversitesi	Türk Hava Kurumu Üniversitesi
Gaziosmanpaşa Üniversitesi	Yeditepe Üniversitesi
	Zonguldak Karaelmas Üniversitesi

Gebze Yüksek Teknoloji
Enstitüsü
Giresun Üniversitesi
Hacettepe Üniversitesi
Haliç Üniversitesi
Harran Üniversitesi
Hasan Kalyoncu
Üniversitesi
Hitit Üniversitesi
İnönü Üniversitesi
İstanbul Arel
Üniversitesi
İstanbul Gelişim
Üniversitesi
İstanbul Kültür
Üniversitesi
İstanbul Sabahattin
Zaim Üniversitesi
İstanbul Şehir
Üniversitesi
İstanbul Teknik
Üniversitesi
İstanbul Ticaret
Üniversitesi
Kahramanmaraş Sütçü
İmam Üniversitesi
Karabük Üniversitesi
Karamanoğlu
Mehmetbey Üniversitesi
Kastamonu Üniversitesi
Maltepe Üniversitesi
Marmara Üniversitesi
Mehmet Akif Ersoy
Üniversitesi
Muğla Sıtkı Koçman
Üniversitesi
Necmettin Erbakan
Üniversitesi
Okan Üniversitesi
Pamukkale Üniversitesi
Sakarya Üniversitesi
Selçuk Üniversitesi
Süleyman Demirel
Üniversitesi
Tekirdağ Namık Kemal
Üniversitesi
Toros Üniversitesi
Türk Hava Kurumu
Üniversitesi
Ufuk Üniversitesi
Uşak Üniversitesi
Van Yüzüncü Yıl
Üniversitesi

Yeditepe Üniversitesi
Yıldız Teknik
Üniversitesi
Yüzüncü Yıl
Üniversitesi

Tablo 3 incelendiğinde, “Stratejik Yönetim” başlığında, 2010-2020 yılları arasında yayınlanan tezlerden yüksek lisans düzeyinde olanların toplamda 58 ayrı üniversitede, doktora düzeyinde olanların ise 22 ayrı üniversitede yayımlandıkları belirlenmiştir. İncelenen bir sonraki parametrede tez çalışmalarının yöntemleri oluşturulmuştur. Tablo 4’te, 2010-2020 yılları arasında yapılmış yüksek lisans ve doktora tez çalışmalarının yönetime göre dağılımları gösterilmiştir.

Tablo 4. 2010-2020 Yılları Arasında Yapılmış Yüksek Lisans ve Doktora Tez Çalışmalarının Yönetime Göre Dağılımı

Çalışmaların Yöntemi	Yüksek Lisans	Doktora
Nitel yöntem	75	20
Nicel yöntem	47	20
Toplam	125	40

Tablo 4 incelendiğinde, yüksek lisans tezlerinde %60 oranında nitel yöntemin tercih edildiği, doktora tezlerinde ise nitel ve nicel yöntemlerin eşit oranda tercih edildiği belirlenmiştir. İncelenen 165 tez çalışmasındaki toplam oran değerlendirildiğinde ise %57,57 oranı ile en fazla nitel yöntemin tercih edildiği belirlenmiştir. Dolayısıyla yaklaşık olarak 2010-2020 yılları arasındaki süreçte stratejik yönetim konusunda yapılan çalışmaların betimleyici ve belirleyici olduğu söylenebilir.

Çalışmada söz konusu yıllarda bibliyometrik çalışmalar incelendiğinde, uluslararası çalışmaların örneklem büyüklüklerinin ulusal çalışmalardan daha yüksek olduğu göze çarpmaktadır. Fakat bu çalışmanın sınırlı yıllar arasında -2010-2020-, örneklem büyüklüğünün -165 tez çalışması- ulusal anlamda yapılmış diğer çalışmalardan farklı olduğu söylenebilir.

4. SONUÇ VE TARTIŞMA

Bilimsel çalışmalarda olguların gelişimi, değişimi ve farklı bağlamlarda incelenmesi hiç şüphesiz bilimin yanlışlanabilirliğinin ve ilerleyiciliğinin bir gereğidir. Belirli konular üzerinde gerçekleştirilen çalışmalar, toplanan bilgiler olarak ortaya çıkan teoriler ve sonuçlar farklı perspektifler açısından test edilmeli, genişletilmeli, tahrif edilmeli ve her bağlaman benzersizliği açısından tartışılmalıdır. Bu amaçla tek bir ülkeye odaklanan, mevcut bilgileri yerel bağlamda ele alan, yeni sorular soran ve yeni teoriler üreten çalışmalara ihtiyaç vardır. Bu çalışmalara duyulan ihtiyacın net bir şekilde göz önüne çıkarılması ise bibliyometrik çalışmalarla mümkün olmaktadır. Aynı önem ve zorunlulukla, farklı bağlamların yarattığı koşulların, ilişkilerin ve etkilerin benzerlik ve farklılıklarını görmek ve karşılaştırmalı çalışmalar yoluyla farklı epistemolojik yaklaşımları birleştirmek önemlidir. Tüm bu değerlendirme ve çalışmaların nihai katkısı, Batı’nın bilim dünyasındaki baskın rolünü azaltmak, farklı ülke ve kültürlerin sunduğu bilgi ve çeşitliliğe yer açmaktır. Burada, Türkiye’de ortaya konmuş Stratejik Yönetim konu başlığındaki tez çalışmalarının bibliyometrik analizi, çalışmacılara kendi bakış açılarını yerel bağlama aktaran ve tarihsel gelişimin izini sürerek geçmiş ile gelecek arasında bir köprü kurmaya yardımcı olan çalışmalar hakkında bilgi sağlamıştır.

İşletmelerin değişen rekabet algısı, hayatta kalmak ve rekabet güçlerini artırmak için bilgi, teknoloji ve inovasyonun artan önemi gibi konulara daha fazla önem verdikleri fark edilmektedir. Çünkü bilgi toplumuna geçişle birlikte işletmelerin rakiplerine göre avantaj elde etmelerinin anahtarı olarak bu kavramlar görülmektedir (Doğan ve Demiral, 2008). Stratejik yönetimin temel amacı stratejileri oluşturmak, bunları

uygulamak ve sonuçlarını izlemektir (Aktaş, 2015). Buradan hareketle Bu çalışmada literatür taraması yapıldığında konuya ilişkin birçok çalışma olduğu görülmektedir. Bu çalışmayı diğerlerinden ayıran farklılık yalnızca 2010-2020 yılları arasında yapılmış olan yüksek lisans ve doktora tezleri olmak üzere toplam 165 çalışmanın incelenmesi olmuştur. Darıcı (2021)'in çalışmasında, 1999-2020 yılları arasındaki 41 tez incelenmiş olup çalışma sonucunda yüksek lisans tezlerinin çoğunlukta olduğu, danışmanların Prof. Dr. unvanlıların fazla olduğu, tezlerin büyük bir kısmında nitel araştırma yönteminin kullanıldığı görülmüştür. Oral (2021)'in çalışmasında, 1991-2021 yılları arasındaki 119 tez incelenmiş olup çalışma sonucunda tezlere en fazla danışmanların Prof. Dr. unvanlıların fazla olduğu, 2019 yılında daha fazla tez yazıldığı ve istatistiksel yöntemlerin daha fazla tercih edildiği görülmüştür. Cora ve Aydın (2023)'ün çalışmasında, 1996-2021 yılları arasındaki 114 tez incelenmiş olup, çalışma sonucunda tezlerinin çoğunlukta olduğu görülmüştür. Küçük Kurt ve Kayar (2023)'ün çalışmalarında, 41 tez incelenmiş olup, çalışma sonucunda stratejik yönetim konulu tez çalışmalarında daha fazla tercih edilen araştırma yönteminin nicel araştırma yöntemi olduğu görülmüştür. Bu bakımdan çalışmanın örneklemini Küçük Kurt ve Kayar (2023), Oral (2021), Darıcı (2021) ve Cora ve Aydın (2023)'ün çalışmalarına kıyasla daha yüksektir. Darıcı (2021) ve Cora ve Aydın (2023)'e göre çalışma bulguları benzerlik göstermektedir, tezlerde en fazla yüksek lisans tezlerinin olması ve tezlerin nitel yöntemle yapılmış olduğu görülmüştür.

Bu çalışmanın sınırlılığı, Ulusal Tez Merkezi'nden 2010-2020 yılları arasında yüksek lisans ve doktora tezlerinin incelenmesidir. Bilimsel çalışmalarda amaç kartopu şeklinde bilimi ilerletmek ve her çalışmada bir öncekinin üzerine başka bir şey ekleyebilmektedir. Bu bağlamda, bibliyometrik çalışmaların alan yazındaki mevcut durumunun fotoğrafının çekilebilmesi ve eksikliklerinin de ortaya çıkarılabilmesi bakımından okuyuculara iyi bir fırsat sunacağı düşünülmektedir. İlerleyen zamanlarda yapılacak çalışmalara öneri olarak; Ulusal Tez Merkezi'nde yayınlanmış tezlerle birlikte, akademik dergilerin, konferans bildirilerinin ve "Scopus" ile "Web of Science" gibi veri tabanlarındaki yayınların da incelenmesi, daha kapsamlı bir bakış açısı oluşturacaktır. Gelecek çalışmalarda güncel verilere dayalı çalışmaların yapılması, stratejik yönetimdeki en son eğilimleri ve değişen dinamiklerin anlaşılmasına yardımcı olabileceği düşünülmektedir. Farklı şehirlerden, bölgelerden veya endüstrilerden stratejik yönetim tezlerinin karşılaştırmalı analizi, alanın çeşitli yönlerini daha iyi anlaşılmasına yardımcı olabilecektir.

Kaynakça

- Aktaş, K. (2015). Uluslararası işletmelerde stratejik yönetim. *Uluslararası Yönetim ve Sosyal Çalışmalar Dergisi*, 2(3), 1-19.
- Al-Debei, M. M. ve Avison, D. (2010). Developing a unified framework of the business model concept. *European journal of information systems*, 19(3), 359-376.
- Andrews, K. R. (1971). The concept of corporate strategy. *Resources, firms, and strategies: a reader in the resource-based perspective*, 52.
- Ansoff, H. I. (1965). Corporate strategy: An analytic approach to business policy for growth and expansion. (No Title).
- Aytar, O. (2019). KOBİ yöneticilerinin stratejik bilinç ve stratejik yönetim algıları üzerine bir içerik analizi. *MANAS Sosyal Çalışmalar Dergisi*, 8(4), 3483-3499.
- Baykal, T. (2018). Örgütlerde etkinlik ve etkililik için stratejik yönetim ve stratejik planlama. *Sosyal Bilimler Çalışma Dergisi*, 7(2), 151-160.
- Berzins, G. (2012). Strategic management in creative industry organizations: specifics in strategic decision making. *Organizacijų vadyba: sisteminiai tyrimai*, (62), 7-23.
- Bilgiç, A. (2013). Stratejik yönetim düşüncesinin evrimi. *Denetişim*, (11), 69-75.

- Bobryshev, A. N., Yakovenko, V. S., Tunin, S. A., Germanova, V. S. ve Glushko, A. Y. (2015). The concept of management accounting in crisis conditions. *Journal of Advanced Research in Law and Economics*, 3(13), 520-527.
- Bryson, J. M. ve Boal, K. B. (1983). Strategic Management in a Metropolitan Area. In *Academy of Management Proceedings* (Vol. 1983, No. 1, pp. 332-336). Briarcliff Manor, NY 10510: Academy of Management.
- Casadesus-Masanell, R. ve Ricart, J. E. (2010). From strategy to business models and onto tactics. *Long range planning*, 43(2-3), 195-215.
- Chandler, A. D. (1962). Strategy and structure: Chapters in the history of the industrial empire. *Cambridge Mass.*
- Cora, İ. ve Aydın, S. (2023). İşletme Alanında Hazırlanan Stratejik Yönetim Konulu Lisansüstü Tezlerin Bibliyometrik Profili. *Giresun Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Dergisi*, 9(1), 36-60.
- Çelik, B. K. ve Aytar, O. (2019). Örgütlerde Stratejik Yönetim Farkındalığı: Kırşehir İli Örneği. *Avrasya Sosyal ve Ekonomi Çalışmaları Dergisi*, 6(8), 129-146.
- Çubukcu, M. (2019). Stratejik Yönetim Çalışmalarındaki İlerlemeler ve Güncel Tartışma Konuları. *Journal of Mehmet Akif Ersoy University Social Science Institute*, 11(27).
- Çubukçu, M. (2018). Stratejik Yönetimin Gelişim Süreci ve Stratejik Yönetime Dair Literatürdeki Güncel Çalışma Konularının Sınıflandırılması. *Stratejik Yönetim Çalışmaları Dergisi*, 1(2), 61-84.
- Daft, R. L. (2014). *The Leadership Experience*. Cengage Learning.
- Darıcı, M. (2021). Kamu Yönetimi Alanında Stratejik Yönetim Temalı Tezlerin Bibliyometrik Analizi: Ulusal Tez Merkezi Örneği. *Stratejik Yönetim Çalışmaları Dergisi*, 4(1), 21-39.
- Deniz, N. ve Bakkalbaşı, İ. (2014). İnsan Kaynakları ve İşletme Stratejileri Uyumunun Ölçülmesine Yönelik Bir Tartışma. *Marmara Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 28(1), 183-208.
- Doğan, E. (2017). Rekabet Stratejileri Perspektifinden Sürdürülebilir Rekabet Üstünlüğü. *Journal of Managementve Economics Research*, 15.
- Doğan, S. ve Demiral, Ö. (2008). İşletmelerde Stratejik Yönetimin Etkinliğini Artırmada Önemli Bir Araç: Benchmarking. *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, 4(7), 1-22.
- Donate, M. J. ve Canales, J. I. (2012). A new approach to the concept of knowledge strategy. *Journal of Knowledge Management*, 16(1), 22-44.
- Donthu, N., Kumar, S., Mukherjee, D., Pandey, N. ve Lim, W. M. (2021). How to conduct a bibliometric analysis: An overview and guidelines. *Journal of Business Research*, 133, 285-296.
- Durmaz, Y. ve Düşün, Z. D. (2016). Importance of strategic management in business. *Expert Journal of Business and Management*, 4(1).
- Dursun, İ. T. (2013). Örgüt Kültürü ve Strateji İlişkisi: Hofstede'nin Boyutları Açısından Bir Değerlendirme. *Siyaset, Ekonomi ve Yönetim Çalışmaları Dergisi*, 1(4), 43-56.
- Ergin, H. ve Elmacı, O. (2015). Maliyet ve Yönetim Muhasebesinde Yeni Açılımlar: Stratejik Yönetim Muhasebesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (3).
- Ertuğrul, F. (2008). Paydaş Teorisi ve İşletmelerin Paydaşları ile İlişkilerinin Yönetimi. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (31), 199-223.
- Gans, J. ve Ryall, M. D. (2017). Value Capture Theory: A Strategic Management Review. *Strategic Management Journal*, 38(1), 17-41.
- Gorynia, M., Trapczyński, P. ve Bytniewski, S. (2019). The concepts of strategy and business models in firm internationalization research: Towards a research agenda. *International Entrepreneurship Review*, 5(2), 7.
- Güçlü, İ. (2013). İşletmelerin uluslararasılaşma sürecinde ihracat stratejileri ve bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

- Güner, M. F. (2008). Bir stratejik yönetim modeli olarak balanced scorecard. *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 10(1), 247-265.
- Iruthayasamy, L. ve Iruthayasamy, L. (2021). Blue ocean versus red ocean. *Understanding Business Strategy: Confusion and Consensus*, 93-114.
- Kahveci, E. (2012). İşletme Stratejileri ve İhracat Performansı İlişkileri. *Akademik Çalışmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD)*, 4(6), 2-34.
- Kaplan, M. (2020). Lisansüstü İşletme Öğrencilerinin Stratejik Yönetim Çalışmaları: Yazınölçüm ve Değerleme Analizi. *Stratejik Yönetim Çalışmaları Dergisi*, 3(1), 50-68.
- Karaevli, A. (2008). Türkiye'deki işletme gruplarında çeşitlendirme stratejilerinin evrimi. *Yönetim çalışmaları dergisi*, (1-2).
- Karayaman, S.(2023). Üniversitelerde Stratejik Yönetim Uygulamalarının Örgütsel Yaratıcılığa Etkileri Üzerine Bir Araştırma, *İşletme Araştırmaları Dergisi*, 15(2), 925-940.
- Karcioğlu, R. ve Binboğa, G. (2011). Faaliyete Dayalı Maliyetleme ve Faaliyete Dayalı Yönetimin İşletme Stratejisinin Belirlenmesindeki Rolü. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 24(1), 1-13.
- Koç, E., Şenel, M. C. ve Kaya, K. (2018). Dünyada ve Türkiye'de sanayileşme I-strateji ve temel sanayileşme sorunları. *Mühendis ve Makina*, 59(690), 1-26.
- Küçükçkurt, A. C., ve Kayar, G. (2023). Sağlık Kurumları Yönetimi Alanında Yayımlanan Stratejik Yönetim Temalı Lisansüstü Tez Çalışmalarının Bibliyometrik Analizi. *Kalite Ve Strateji Yönetimi Dergisi*, 3(1), 25-45.
- Markus, M., L.ve Loebbecke, C. (2013). Commoditized digital processes and business community platforms: New opportunities and challenges for digital business strategies. *Mis Quarterly*, 37(2), 649-653.
- Miles, R. E., Snow, C. C., Meyer, A. D. ve Coleman Jr, H. J. (1978). Organizational strategy, structure, and process. *Academy of management review*, 3(3), 546-562.
- Min, H. (2015). *The essentials of supply chain management: New business concepts and applications*. FT Press.
- Oral, T. (2021). Türkiye'de Muhasebe Eğitimi Alanında Yayımlanmış Tezlerin Bibliyometrik Analizi, *Van Yüzüncü Yıl Üniv. İ.İ.B.F. Dergisi*, 6 (11), 34-45.
- Özer, M. A. ve Bozkurt, P. (2017). Kamu Kurumlarında Stratejik Yönetim Uygulaması Olarak Stratejik Planlar. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 4(9), 174-188.
- Özgüner, M. ve Özgüner, Z. (2019). Stratejik yönetim, stratejik planlama ve toplam kalite yönetimi ilişkisi, stratejik toplam kalite yönetimi. *The Journal of Academic Social Science*, 21(21), 437-449.
- Peker, A. A., Özdemir, Ş., Kerse, G. ve Arsu, T. (2016). Porter'in jenerik rekabet stratejileri ve performans ilişkisi; Aksaray ili organize sanayi bölgesi örneği. *MANAS Sosyal Çalışmalar Dergisi*, 5(5), 11-22.
- Peker, A. E. ve Boyraz, A. (2017). Stratejik Yönetim Kavramına Teorik Bir Yaklaşım. *Fırat Üniversitesi Uluslararası İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 1(2), 67-92.
- Pirhan, Ş. ve Demirtaş, Ö. (2021). Türkiye'de Yayımlanan Stratejik Yönetim Konulu Makale ve Tezlerin Bibliyometrik İncelemesi: 2000-2020 Dönemi. *Ahi Evran Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 5(2), 207-227.
- Ronda-Pupo, G. A. ve Guerras-Martin, L. Á. (2012). Dynamics of the evolution of the strategy concept 1962–2008: a co-word analysis. *Strategic management journal*, 33(2), 162-188.
- Sutherland, J. (2017). *Key concepts in management*. Bloomsbury Publishing.
- Şahin, L., Çetin, B. ve Yıldırım, K. (2009). Bilişim teknolojilerindeki gelişmelerin işletmelerin strateji ve maliyetleri üzerine etkileri. In *Journal of Social Policy Conferences* (No. 56). Istanbul University.
- Taş, H. Y. ve Kaçar, S. (2019). X, Y ve Z kuşağı çalışanlarının yönetim tarzları ve bir işletme örneği. *OPUS International Journal of Society Researches*, 11(18), 643-675.

- Taşgit, Y. E. ve Ergün, E. (2015). İş çevresi özelliklerinin işletme stratejisi üzerindeki etkisi: hizmet sektöründen bulgular. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 13(26), 85-111.
- Thomas, P., Wilson, J. ve Leeds, O. (2013). Constructing 'the history of strategic management': A critical analysis of the academic discourse. *Business History*, 55(7), 1119-1142.
- Turan, Ü. ve Bayyurt, N. (2013). Kurumsal yönetim, mülkiyet yapısı ve performans. *Finans Politik ve Ekonomik Yorumlar*, (585), 27-40.
- Ülgen, H. ve Mirze, K. (2004). *İşletmelerde Stratejik Yönetim*, İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Ünal, A. ve Kılınç, İ. (2020). Yapay zekâ işletme yönetimi ilişkisi üzerine bir değerlendirme. *Yönetim Bilişim Sistemleri Dergisi*, 6(1), 51-78.
- Vuran, Y. ve Afşar, A. (2016). İşletmelerde marka ve marka stratejileri. *International Journal of Academic Values Studies*, (7), 28-40.
- Wheelen, T. L., Hunger, J. D., Hoffman, A. N. ve Bamford, C. E. (2017). *Strategic management and business policy* (Vol. 55). Boston: pearson.